

Jan Charytański

"Katechese und Gottesdienst mit Kindern : Vorschläge aus der Praxis", Heinz Manfred Schullz, Mainz 1973 : [recenzja]

Collectanea Theologica 44/4, 210-211

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

kiem nowych potrzeb i nowych poszukiwań były „kolońskie nocne modlitwy polityczne”. Wskazują one na konieczność mocniejszego pokreślenia momentu zaangażowania społecznego wiernych uczestniczących w Eucharystii. To też we wszystkich rozdziałach książki powraca troska o ożywienie liturgii słowa i skierowanie jej ku rzeczywistym, aktualnym ludzkim potrzebom. Odnosi się to zarówno do doboru czytań, jak i sposobu przygotowania liturgii słowa w zgromadzeniach eucharystycznych celebrowanych na przykład na dworcu monachijskim czy też w małych grupkach rodzinnych. Trzon książki stanowią właśnie konkretne materiały, stosowane już w praktyce.

L. Zinke poddaje je analizie krytycznej, wykazując pewne braki, przerosty czy nawet niebezpieczeństwa. Niemniej opowiada się całkowicie za koniecznością większej swobody w strukturze liturgii słowa, dostosowanej do konkretnych odbiorców. Trzeba ponadto zaznaczyć, że właściwie cała książka zajmuje się nieomal wyłącznie liturgią słowa, nie dotykając liturgii Eucharystii poza paroma propozycjami nowych Modlitw Eucharystycznych.

Osobny dział stanowią materiały przeznaczone dla dzieci i młodzieży.

W analizie ich L. Zinke nawiązuje wyraźnie do wskazań dotyczących Eucharystii dla dzieci i młodzieży, wydanych przez konferencje episkopatów języka niemieckiego.

Lektura analizowanej pozycji budzi czasami sprzeciw czytelnika. Czy pamiętając o człowieku nie zapominamy o Jezusie Chrystusie? Czy wymiar horyzontalny nie przytłumi wymiaru wertykalnego liturgii, bez którego ona przestaje już być liturgią, a staje się zebraniem wiecowym, jak to podkreśla sam redaktor L. Zinke? Z drugiej jednak strony prowadzi do zasadniczej refleksji nad sprawowaniem Eucharystii. Mimo przeprowadzonej reformy, a zwłaszcza mimo dosyć szerokich możliwości wyboru ze strony celebransa, Msza św. w obecnej formie może równie szybko sformalizować się i usztywnić do mechanicznie powtarzanych formuł. Zależy to przede wszystkim od przygotowania się samego celebransa, któremu nie może już dziś wystarczyć „poprawne odprawienie”. Przepisy wymagają bowiem dostosowania się do potrzeb konkretnego zgromadzenia. Musimy również postawić sobie pytanie, czy nie należy bardziej włączyć wiernych w przygotowanie Mszy św. niedzielnej; czy homilia nie powinna być w większym stopniu wynikiem przygotowawczego dialogu między duszpasterzem a wiernymi jego parafii? Właśnie ze względu na tę konieczną refleksję można doradzić wszystkim duszpasterzom zapoznanie się z próbami naszych braci.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Heinz Manfred SCHULTZ, *Katechese und Gottesdienst mit Kindern. Vorschläge aus der Praxis*, Mainz 1973, Matthias-Grünwald-Verlag, s. 128.

Kraje języka niemieckiego przeżywają obecnie kryzys katechezy udzielanej w formie lekcji religii w szkołach publicznych. Pisze się często o konieczności rozbudowy katechezy parafialnej. Brak jednak konkretnych opracowań, które mogłyby służyć pomocą katechetom parafialnym. H. M. Schultz, proboszcz, widzi specyfikę katechezy parafialnej przede wszystkim w przygotowaniu do życia sakramentalnego, a zwłaszcza do uczestnictwa w Eucharystii. W tym ostatnim wypadku nie chodzi tylko o katechezę poprzedzającą udział w Mszy św., ale przede wszystkim o właściwe organizowanie Eucharystii dla dzieci. Swoimi doświadczeniami, konkretnymi opracowaniami dzieli się z czytelnikiem. Ten aspekt praktyczny swej książki podkreśla w podtytule.

Przed wszystkim podaje wzory zorganizowania Mszy św. niedzielnych. Dla uzyskania pełnej aktywizacji dzieci przewiduje udział dzieci w przygotowaniu Mszy św. W tym właśnie punkcie dostrzega możliwość spotkania

nauki religii w szkole z katechezą i życiem parafii. Każda taka Msza św. ma ściśle określony temat. Dzieci przygotowują dialogi, dramatyzacje, planse. Malują obrazy. Układają teksty modlitw, nawet włączają swoje dziękczynienie do prefacji. Wiele przygotowanych przez dzieci przedmiotów włącza się w procesję z darami itp. Autor zdaje sobie sprawę, że takie przygotowanie zabiera wiele czasu i może dzieci po pewnym czasie znużyć. Toteż przewiduje Msze św., na których dzieci są również aktywne, choć przygotowanie pozostaje w ręku odpowiedniego zespołu parafialnego. W tym wypadku większy nacisk jest położony na pogładowość.

Autor uwzględnił również podobne opracowywanie Mszy św. w dni powszednie. Stwierdził w swej praktyce, że ogromnie wzrosła frekwencja dzieci, a nawet wzmógł się duch apostołstwa, ponieważ dzieci zaangażowane przeprowadzały kolegów i koleżanki nawet ze środowisk obojętnych religijnie.

Autor podaje ponadto wzory odrębnych liturgii słowa, związanych z różnymi nabożeństwami parafialnymi, jak również liturgie i paraliturgie w czasie pielgrzymek, obozów itp.

Recenzowana pozycja nie ma ambicji naukowych, nie zawiera analiz teoretycznych, a jednak zapoznanie się z nią uwrażliwia czytelnika na ważny moment naszej katechizacji i życia parafialnego. My również dostrzegamy znużenie i znudzenia dzieci na Mszy św. My również z lękiem patrzymy na rosnące lekceważenie zgromadzenia niedzielnego. Czy zawsze wina jest po stronie dzieci? Czy w organizowaniu zgromadzenia niedzielnego liczymy się zawsze z psychiką małego dziecka? Recenzowana książka może nam pomóc w daniu właściwej odpowiedzi.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Zeichen des Glaubens. Studien zu Taufe und Firmung, wydał Hansjörg Auf der Maur i Bruno Kleinbeyer, Zürich-Einsiedeln-Köln i Freiburg-Basel-Wien 1972, Benziger-Verlag Herder, s. 536.

Nazwisko Balthasara Fischera związane jest ściśle z ruchem liturgicznym naszej epoki. Rozpoczął pracę pisarską w r. 1934. Do r. 1973 opublikował 168 pozycji z dziedziny historii, teologii i duszpasterstwa liturgicznego. Promował 26 doktorów liturgii. Od wielu lat kieruje Instytutem Liturgicznym w Trewirze. Współdziałał w przygotowaniu *Konstytucji o świętej liturgii*, jak również współpracował nad przygotowaniem nowych obrzędów chrztu dzieci. Recenzowana pozycja stanowi księgę pamiątkową ofiarowaną temu liturgiście na sześćdziesiątą rocznicę jego urodzin przez uczniów i kolegów. Udział w przygotowaniu dzieła wzięło trzydziestu jeden autorów z różnych narodowości, a nawet z innych wyznań chrześcijańskich. Wśród autorów widnieją J. A. Jungmann, Fr. Mussner, G. Biemer, G. Delcuve, H. Aufderbeck, B. Neunheuser, E. J. Lengeling, P. M. Gy. Odnajdziemy więc artykuły nie tylko liturgistów, ale również przedstawicieli teologii duszpasterskiej i katechetyki.

Jako zasadniczy temat pracy obrano chrzest i brzemienstwo. Pierwszy dział obejmuje aspekt biblijny sakramentów inicjacji chrześcijańskiej. W sekcji teologicznej dzieła przeważają opracowania różnych szczegółowych zagadnień raczej od strony historii dogmatów, jakkolwiek odnajdujemy również opracowanie współczesnych problemów teologicznych związanych z sakramentami inicjacji. Trzeci dział stanowią rozważania homiletyczne i duszpasterskie w odniesieniu do sprawowania sakramentów chrztu i brzemienstwa. Pracę kończy najlicniejsza grupa opracowań ściśle liturgicznych.

Oдноśnie do sakramentu chrztu rozważania dotyczą bardziej aspektu duszpasterskiego, ponieważ teologia tego sakramentu na ogół jest jednako- wa w różnych wyznaniach chrześcijańskich. Poświęcono natomiast wiele